Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

LAUSUNTO 4.10.2018

EDUSKUNTA
Valtiovarainvaliokunta/
Maatalousjaosto

Viite: Lausuntopyyntö HE 123/2018 vp

ASIA: HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLA VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2019

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua valtion talousarviosta vuodelle 2019 ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Suomen talouden kehitys on ollut kasvu-uralla koko kuluvan hallituskauden ajan. Tosin nopein kasvuvaihe lienee jo ohitettu. Valitettavasti maatalous ei ole vieläkään päässyt mukaan tähän kasvuun. Pellervon taloustutkimus (PTT) on suhdannekatsauksissaan jo usean vuoden ajan ennustanut maatalouden yrittäjätulon pahimman laskun päättyneen, mutta seuraavassa katsauksessa tilanteen on todettu heikentyneen entisestään. Uusimmassa syyskuun 2018 ennusteessa PTT arvioi kuluvan vuoden yrittäjätuloon 21 prosentin laskua vajaaseen 400 milj. euroon ja edelleen vuodelle 2019 yli kolmenkymmenen prosentin laskua alle 250 milj. euroon.

Talousarvio huomio reilulla 50 milj. eurolla maatalouden kesän 2018 kuivuudesta aiheutuvia kustannuksia ja tulonmenetyksiä. Määräraha on merkittävä ja aiempia kriisirahoituksia suurempi, mutta kuivuuden erityisesti kotieläintuotannolle aiheutuneet ongelmat huomioiden riittämätön. Lisäksi luonnonhaittakorvauksen rahoitukseen on jo aiemmilla päätöksillä varattu yli 20 milj. euroa alun perin suunniteltua enemmän. Toisaalta kansallisen tuen momentin rahoitus supistuu noin seitsemän milj. euroa. Leikkaus johtuu sika- ja siipikarjatalouden sekä kasvihuonetuen maksuvaltuuksien leikkauksista Etelä-Suomessa ja leikkausten kerrannaisvaikutuksista Pohjois-Suomessa maksettaviin tukiin. Näillä näkymin määrärahan muutos ei aiheuta leikkaustarpeita muille sektoreille. Yksittäisistä viljelymuodoista talousarviossa varaudutaan luonnonmukaisen viljelyn viljelyalan kasvuun. Uusia luomuviljelysitoumuksia voidaan tehdä 5 milj. euron edestä, mikä mahdollistaa luomualan kasvun enimmillään noin 30 000 hehtaarilla.

Kokonaisuutena talousarviossa on suorien tulotukien tyyppisiä toimenpiteitä noin 70 milj. euron edestä ja tästä summasta on tasokorotusta kuluvaan vuoteen noin 25 milj. euroa. Tämän perusteella talousarvion lisätoimenpiteiden osuus ennustetusta vuoden 2019 maataloustulosta on noin 10 prosenttia. Valtion talousarvio ja kansantalouden suotuisa suhdannekehitys eivät siis kokonaisuutena ole tuomassa nopeaa muutosta maatalouden kannattavuuteen tai maataloustuloon, mutta sillä on suotuisa vaikutus kokonaisuuteen. Tänä vuonna yrittäjätulo kasvaa lähinnä niillä viljatiloilla, joilla satotason lasku jäi viljan

markkinahintojen nousua pienemmäksi. Kotieläintiloilla tullee olemaan suuria vaikeuksia viedä nopeasti kustannusnousua tuottajahintoihin, joten näillä näkymin vaikeudet maataloudessa eivät helpotu ennen syksyä 2019. Vaikein tilanne lienee sikasektorilla, jota rasittavat sekä voimakas rehukustannusten nousu, että kansallisen tukijärjestelmän alasajo. Maito- ja nautasektorilla tukijärjestelmä on vakaa, mutta rehukustannuksen nousu ja erityisesti karkearehun riittämättömyys saattaa tilatasolla johtaa tuotantomäärien supistamiseen, jolloin paluu kuivuutta edeltäviin tuotantomääriin voi viedä useamman vuoden. Näiden sektorien kannattavuuskehitys riippuu tuottajahintojen kehityksestä ensi talven aikana. Viljanviljelyä näyttäisi vuotta 2019 rasittavan keskeisten kustannuserien, lannoitteiden ja energian hinnannousu. Jotta kannattavuus viljanviljelyssä paranisi, niin tuottajahintojen tulisi syksyllä 2019 olla selvästi markkinakauden 2017/2018 hintatasoa korkeammalla.

Lyhyellä aikavälillä kannattavuutta tärkeämmäksi tekijäksi maatiloilla nousee maksuvalmius. Maatilojen maksuvalmiutta kriisitoimenpiteet parantavat edellä mainitulla summalla joulukuun 2018 ja lokakuun 2019 välisenä aikana. Lisäksi on edelleen tarve valmistella budjettiriihessä osin auki jäänyttä valtiontakausten toteuttamista Maatilatalouden kehittämisrahastosta (Makera) maksuvalmiuden turvaaviin lainajärjestelyihin.

Helsingissä 4.10.2018.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Juha Lappalainen
tutkimuspäällikkö